

А.А. Білик,
(канд. мист., доцент, Херсонський національний технічний університет)
С.В. Горохов,
(здобувач вищої освіти ступеня магістра
Херсонського національного технічного університету)

КУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ ЯК МЕХАНІЗМ ОБ'ЄДНАННЯ СУСПІЛЬСТВА (на матеріалах культурного життя Одеси)

Будь-які ініціативи в аспекті культурного діалогу тісно пов'язані з політичними процесами держави. Першість у введенні діалогу належить, безсумнівно, гуманітаріям. Завдяки обізнаності вони визначають основне коло важливих питань, спрямованих на збереження й популяризацію передусім культурних традицій, оскільки на історичній пам'яті ґрунтується національна свідомість, підіймається авторитет серед цивілізованих країн.

Всебічне усвідомлення минулого є й необхідною умовою для формування сучасного мистецтва, для якого діалогічність є іманентною ознакою. Втім кожен вид мистецтва на сьогодні виробив свою форму введення діалогу. Проілюструємо це на прикладах.

1. Модель формування культурного діалогу у сучасному живописі зазвичай виглядає так: «минуле – сучасне, як цитата, – крізь призму актуальних проблем сьогодення». Зразок такої моделі можемо бачити у творчості Олександра Ройтбурда, художника, директора Одеського художнього музею. Восени 2018 р. у Національному музеї українського народного декоративного мистецтва відбулась виставка «Копії для підміни». Ідеєю для сюжету стали картини відомих митців (І. Айвазовського, Л. Пастернака, В. Серова, В. Перова та ін.), які зберігаються в музеї. Художник відходить від реалістичного зображення, обираючи супрематизм.[1] Поруч з кожною з 13-ти представлених картин були фотографії робіт, що надихнули автора ідеї, так гостріше відчувався діалог традиції з сучасністю.

2. Сучасна скульптура здебільшого орієнтована на художню практику public art. Скульптури чи арт об'єкти просто неба привертають увагу як мешканців міста, так і туристів. Їх діалогічність передбачає активну комунікацію з глядачем. Як приклад, скульптурні композиції «Пам'ятник Леоніду Утьосову» (2000), скульптор Олександр Токарев і «Пам'ятник Ільфу і Петрову (дванадцятий стілець)» (1999), скульптор Михайло Рева, які розташовані у Міському саду, на вулиці Дерибасівській. Такі скульптури, на відміну від ідеологізованого мистецтва, приваблюють масову аудиторію, і за своєю смисловою значимістю є довговічні. Вони є місцем призначення зустрічі й водночас об'єктом активного фотографування.

3. Набули поширення в Україні і паратеатральні форми, до яких належать перформанси, гепенінги, флеш-моби. Професор Анатолій Баканурський зазначав, що метою перформансу є підвищення рівня ігрового змісту реального життя [2]. Мав рацію й один з теоретиків мистецтва, філософ, кінорежисер Гі Дебор, коли доводив, що вся сучасна культура є «суспільство спектаклю». Під час Одеського кінофестивалю відбуваються покази кращих фільмів класики світового кінематографа: «Броненосець Потьомкін» (1925), Сергія Ейзенштейна, «Метрополіс» (1926) Фріца Ланга, «Вогні великого міста» (1931) Чарлі Чапліна, «Козаки» (1928) Джорджа У. Хілла і Кларенса Брауна. Показ просто неба, музика симфонічного оркестру, величезна глядацька аудиторія – надають німому фільму нового звучання, народжують нову постмодерну форму – кіноперформанс.

4. Одним із головних об'єднуючих факторів суспільства є всеукраїнські і міжнародні заходи у сфері культури. До них належать книжкові форуми, виставки, фестивалі тощо. Вони проводяться з метою популяризації української культури,

залучаючи провідних фахівців України і зарубіжжя. Це і Міжнародний музичний фестиваль ODESSA CLASSICS, що проходить з 2015 р. Грандіозний open air концерт збирає тисячі шанувальників музичного мистецтва. Водночас відбуваються виставки сучасного мистецтва. Набув популярності й Одеський міжнародний кінофестиваль, започаткований 2010 р. та ін.

Вже 20 років поспіль проходить Всеукраїнська виставка-форум «Українська книга на Одещині», під час якої відбуваються презентації видань, майстеркласи, конкурси. Не менш відомий і «Зелена хвиля» – міжнародний книжковий фестиваль, який, окрім вітчизняних поціновувачів книги, збирає іноземних видавців, письменників, діячів культури й мистецтва.

Отже, сучасне мистецтво й культура практикують діалог як механізм об'єднання суспільства з широким залучення масової аудиторії. Прагнення до інтеграції є характерною ознакою культури сьогодення.

Література:

1. 5 найцікавіших виставок жовтня. URL: <https://vogue.ua/ua/article/culture/art/5-luchshih-vystavok-oktyabrya.html> (дата звернення: 22.02.2020).

2. Баканурський А. Театр как эскейп: исследовательский очерк. – Херсон, 2015. – 120 с.